

Podrobný seznam map, plánů a vyobrazení svazku č. 17 – Kladno

Sestavili Květa Hrnčířová, Jiří Kovařík, Zdeněk Kuchyňka, Eva Semotánová, Robert Šimůnek

Titulní strana přebalu

Obr. č. 1: Znak města Kladna k roku 2007. Grafické zpracování Petr Tomas.

Obr. č. 2: Veduta městysu Kladna od východu z doby kolem roku 1740. Freska J. K. Kováře, ovál o průměru několika metrů, výřez. Benediktinské arcipopatství sv. Vojtěcha a sv. Markéty, Praha – Břevnov. Foto Pavel Vychodil. Srv. komentář k barevné reprodukcii veduty (mapový list č. 37, obr. č. 53).

Textové listy

Obr. č. 3: Bronzové pečetidlo městysu Kladna z roku 1648. Opis: *SIGILLVM OPIDI CLADNENSIS* Ao 1648. Psáno kapitálou. Průměr 35 mm. Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Kladno, sign. SbPR K 1. Foto Pavel Vychodil. Popis: v pečetním poli lemovaném vavřínovým věncem je znak Kladna. Nejstarší dochované pečetidlo je v levé polovině shora dolů prasklé. Bronzový kotouč s plochým drzádem je zasažen do jednoúseň výřezávané rukojeti hruškovitého tvaru o výšce 122 mm. – V privilegiu Ferdinanda I., jímž se Kladno povýšilo na městys (1561, prosinec 22.), se městský znak popisuje takto: „*Také nadepsanému městečku Kladnu a obyvatelům v něm nynějším i budoucím pečeti, zejména štít, všecken modré neb lazurové barvy, v půli na zdyl rozdělený, v kterěto pravé polovici půl orla ptáka bílé neb stříbrné barvy, majíce nos zlatý s rozžavenými ústy a vyplazeným jazykem. Štřich žluté neb zlaté barvy na prsech svých a nohu též žluté neb zlaté barvy k pravé straně téhož štítu obrácený se vidí, v levé pak straně štítu rys, zvíře své přirozené barvy, vzhůru stoje. Maje týž rozžavená ústa a jazyk červený, před nimi téhož půl orla držice. Jakožto všecko rukou a vtípem umění malířského lépe a dostatečněji uprostřed listu tohoto jest vymalováno a barvami vysvětleno*“ (NA Praha, Salbuchy, i. č. 122 (= Salbuch 287), fol. 63r–64r).

Obr. č. 4: Polepšený znak města Kladna podle privilegia Františka Josefa I. z 29. května 1898, jímž bylo Kladno povýšeno na královské horní město. Nákladná adjustace pochází z roku 1914. Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Kladno, AM Kladno, nezpracováno. Foto Pavel Vychodil.

Obr. č. 5a–b: Hmotová rekonstrukce hořejší trzve v Kladně (14. století) a hmotová rekonstrukce renesančního zámku v Kladně (16. století). Modely zhotovil J. Horký na základě výsledků výzkumů P. Chotěbora. Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, expozice. Foto Jaroslav Vyšín.

Obr. č. 6: Půdorys přízemí renesančního zámku v Kladně, s vyznačením původního vodního příkopu, na plánu z 20.–30. let 18. století. *Grundt-Abriß zu Glattna, wie er anjetzo steht*; na rubu (rukou 18. stol.) *Kladner Schloß Abriß*. Autor neuveden [Kilián Ignác Dientzenhofer], rukopisný kolorovaný plán. Měřítko grafické v pražských loktech, výška 495 mm, šířka 330 mm. Národní knihovna Praha – Oddělení rukopisů a starých tisků, Konvolut map a plánů břevnovského kláštera (nesign.). Foto Eva Hodíková. Na základě tohoto i dalších plánů (s největší pravděpodobností Dientzenhoferových) vzniklých v souvislosti s barokní přestavbou kladenského zámku se definitivně potvrdilo, že hořejší trz stávala na místě renesančního a později barokního zámku a její základy jsou dodnes součástí dispozice východního a severního křídla zámku.

Mapa č. 1: Kladno a okolí na mapě Čech podle Pavla Aretina z Ehrenfeldu (po 1619). *Bohemia*. Autor a rytec neznámý. Mědirytina, měřítko [1 : 675 000], výška 410 mm, šířka 542 mm, výřez. Mapová sbírka Historického ústavu AV ČR, v. v. i., sign. VII/1/B–1100. Skenoval Robert Šimůnek. Mapa pochází z blíže neidentifikovaného holandského atlasu, vydaného velmi pravděpodobně v první polovině 20. let 17. století (historicko-topografický exkurs na rubu mapy se záhlavím „*Het Koningrijck Bohemen*“ končí nastoupením Ferdinanda II. na trůn), a představuje tak časnou „kopii“ mapy Aretinovy, jejíž originál není dochován a je známa až v upraveném vydání Daniela Vusina (1665).

Obr. č. 7: Rekonstrukce ideální podoby městysu Kladna v 17. století. *Kladno za časů pánu Žďárských ze Žďáru od roku 1543–1670*. Kresba Karla Springlera z roku 1880 v kopii Mořice Kawinka z roku 1902. Výška 167 mm, šířka 233 mm. Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MG 145. Foto Pavel Vychodil. K. Springler vytvořil tuto rekonstrukční kresbu jako ilustraci ke stati MOTTL, Josef: Kladno za pánu Žďárských ze Žďáru (Od r. 1543–1670). In: Výroční zpráva českých měšťanských i obecných škol na Kladně za školní rok 1879–1880, Praha b. d., s. 3–25. Oproti reprodukcii v této Výroční zprávě nejsou na Kawinkově kopii u domů uvedena čísla, která se vztahují k příslušnému místu Mottlova textu.

Obr. č. 8: Sloup s Immaculata a světci na náměstí v Kladně, dílo Karla Josefa Hiernla a Kiliána Ignáce Dientzenhofera z let 1739–1741. Rytina Antonina Birkharta podle kresby Josefa Dietzlera, zhotovená u příležitosti svěcení statue dne 22. července 1741 a na věčnou paměť této události („*pro aeviterna rei memoria*“). Výška 330 mm, šířka 210 mm. Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MG 78. Foto Pavel Vychodil. Nejedná se o zachycení sloupu in situ (tj. na kladenském náměstí), ale o jeho vyobrazení v abstraktní krajinné kompozici.

Obr. č. 9: Alegorie Spravedlnosti, původně patrně součást štítu kladenské radnice, 18. století. *Insignia Opidi Kladnensis*. Malba na dřevě, výška 1270 mm, šířka 1040 mm. Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MG 389. Foto Pavel Vychodil.

Obr. č. 10: Zámek v Kladně, 18.–19. století. Autor neuveden, bez nadpisu, nedat. – datem post quem je barokní přestavba zámku ve 30. letech 18. století. Perokresba, výška 82 mm, šířka 107 mm. Vlepeno na s. 55 rukopisné práce břevnovského opata Jana Nepomuka Ignáce Rottera o vývoji a aktuálním stavu majetkové držby břevnovského kláštera z roku 1870 (statek Kladno s. 55–56). Na deskách nadepsáno: „*Consignatio Possessionum antiquissimam in Bohemia Archisterii Břevnoviensis prope Pragam Ord. S. P. Benedicti*“, na titulním listu:

„*Possessiones Archisterii Břevnoviensis Ordinis S. P. Benedicti, Ejusdemque filiarum in Bohemia, Moravia et Silesia. Quae collegit et huic volumini inseruit Johannes Nep. Ignatius Rotter, O. S. B. Abbas Břevnoviensis. 1870*“. Národní archiv Praha, ŘB–B, kniha č. 136. Foto Martin Hrubeš. Kresbu eviduje HORYNA, Mojmir: Stavebníci a stavitelé břevnovsko–broumovského kláštera v období baroka. In: Tisíc let benediktinského kláštera v Břevnově, Praha 1993, s. 77–129, zde s. 128, jenž ji datuje do doby krátce po roce 1740, tedy krátce po dokončení přestavby zámku. Perokresba působí sice archaicky, zdá se však, že je až mladšího původu, ne-li dokonce z doby blízké vzniku rukopisu. Důkladný rozbor stavební podoby zobrazených objektů (nejen kladenského zámku, kde lze těžko najít pro bližší dataci záchytný bod) by zřejmě pověděl k otázce datování perokreseb v rukopisu více.

Obr. č. 11: [Kladno], márnice(?) a hřbitovní brána, kolem 1830. Autor Franz Nigrýn(?) [podpis problematicky čitelný], bez nadpisu i jakékoli jiné identifikace, nedat. (pomůckou je záznam na rubu s datem 1827). Kolorovaná perokresba (vpravo poškozena, snad původně součást nějakého rukopisu, z něhož byla vytržena). Grafické měřítko ve vídeňských sázích (W. K.), výška 258 mm, šířka 253 mm. Národní archiv Praha, ŘB–B, karton 509, složka A/IV/5. Foto Martin Hrubeš. Z nákresu samého nevyplývá, k jaké lokalitě a jakému hřbitovu se kresba vztahuje (na Kladno usuzujeme z faktu, že je uložena mezi kladenskými fondy Benediktini Břevnov), je nicméně pravděpodobně, že jde o bránu na nový hřbitov, založený roku 1831 v místech dnešních Dvořákových sadů (dívadla) – s ohledem na nedostatek ikonografické dokumentace k tomuto hřbitovu ovšem nelze správnost identifikace ověřit; o hřbitov u kaple sv. Floriána se zjevně nejedná, jak ukazuje srovnání s podobou brány tamějšího hřbitova zachycenou na Bělohávkově kresbě z roku 1846 (viz níže obr. č. 13).

Obr. č. 12: Pohled do presbytáře farního kostela v Kladně roku 1842. Autor František Bělohávek. Perokresba, výška 335 mm, šířka 205 mm (zrcadlo). Arciděkanství úřad, Kladno, kronika A 5 (*Memorabilien-Zeit oder Gedenkbuch des Kladner Pfarrbezirkes, verlegt mit dem Jahre 1836*), mezi s. 202–203. Foto Pavel Vychodil. Autor schématicky zachytil šest náhrobníků příslušníků rodu Žďárských ze Žďáru (a označil je čísly I–VI). Náhrobník č. I náleží Jiříkovi Žďárskému (†1574), č. II jeho manželce Ludmile, roz. z Martinic (†1579), č. III Markétě z Rachmberku (†1587), č. IV Sibyle Žďárské (†1618), č. V Ctiborovi Tiburcimu Žďárskému (†1615) a č. VI Elišce Žďárské (†1574). Všechny zde zachycené náhrobníky jsou dochovány dodnes (KUCHYŇKA, Zdeněk – VYŠÍN, Jaroslav: Náhroby z původního kostela Nanebevzetí Panny Marie v Kladně. Posel z Budče 1997, č. 12–13, s. 18–21).

Obr. č. 13: Kaple sv. Floriána v Kladně s obvodovou zdí a brankou přilehlého hřbitova roku 1846. Autor František Bělohávek. Perokresba, výška 196 mm, šířka 305 mm (zrcadlo). Arciděkanství úřad, Kladno, kronika A 5 (*Memorabilien-Zeit oder Gedenkbuch des Kladner Pfarrbezirkes, verlegt mit dem Jahre 1836*), mezi s. 198–199. Foto Pavel Vychodil.

Mapa č. 2: Kladno a okolí na průmyslové mapě Čech z roku 1842. *Statistisch-topographische Industrie-Karte des Koenigreichs Boehmen*. Autor Ernst von Schwarzer, rytec Kašpar Pluth. Kolorovaná mědirytina, bez měřítko [cca 1 : 600 000], výška 527 mm, šířka 606 mm, výřez. Mapová sbírka Historického ústavu AV ČR, v. v. i., sign. VII/6/A–1898. Skenoval Robert Šimůnek. Mapa eviduje v Kladně hrčičku (*Töpfer*), těžbu černého uhlí (*Steinkohlen – Schwarz*), zlata (*Gold*) a výrobu střešních cihel (*Gepresste Dachziegel*); ikona u Vrapic (*Rapitz*) značí čtyři vysoké pece na zpracování železa (*Eisenschmelzwerk – Hochofen*). Ve spodní části výřezu, na jih od Unhoště a Středokluk je vyznačena Buštěhradská dráha (v legendě zařazena jakožto *Eisenbahn* v oddíle *Besondere Zeichen*).

Obr. č. 14: Náměstí před zbouráním kostela, fotografie z roku 1891, soukromá sbírka. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 15: Nároží Královské třídy a Pražské ulice (dnes Masarykovy třídy a Olbrachtovy ulice), fotografie z let 1896–1899. Sbírká Sládečkově vlastivědného muzea v Kladně, inv. č. T 4584. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 16: Stará radnice na náměstí, stav v letech 1873–1897. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 17: Belgické vysoké pece č. 1 a 2 Vojtěšské hutě (z roku 1855). Fotografie J. Eckerta, kolem 1880. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 18: Belgické vysoké pece č. 3 až 6 Vojtěšské hutě (z roku 1860). Fotografie J. Eckerta, kolem 1880. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 19: Bessemerova konvertorová ocelárna Vojtěšské hutě s vysokými pecemi 3–6 v pozadí. Fotografie J. Eckerta, kolem 1880. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 20: Hmotová rekonstrukce Vojtěšské hutě k roku 1884. Model Jiřího Kovaříka a Bohuslava Valenty. Foto Pavel Vychodil. Zhotoveno na základě půdorysného plánu z roku 1884 z fondu Pražské železářské společnosti archivu POLDI Kladno (dnes v Národním archivu, Praha), dobové grafické a fotografické dokumentace z fotoarchivu Strojiren POLDI, a. s.

Obr. č. 21: Hmotová rekonstrukce Poldiny hutě k roku 1891. Model Jiřího Kovaříka. Foto Pavel Vychodil. Zhotoveno na základě původních plánů na výstavbu Poldiny hutě z let 1889–1891 z fondu Poldina huť archivu POLDI Kladno (dnes v Národním archivu, Praha).

Obr. č. 22: Nejstarší snímek Poldiny hutě, továrny na kelimkovou ocel, pořízený roku 1892. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 23: Poldina huť roku 1901. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 24: Hlavní vrátnice kladenských železáren Pražské železářské společnosti, pohled z haldy, kolem roku 1900. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 25: Místní část Rozdělova Letná se železničním přejezdem roku 1930. Sbírká Sládečkově vlastivědného muzea v Kladně, inv. č. PD 316. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 26: Sítenské údolí kolem roku 1910. Sbírká Sládečkově vlastivědného muzea v Kladně, inv. č. T 2128. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 27: Dvůr hotelu U města Kladna na Velkém náměstí v roce 1910. Sbírká Sládečkově vlastivědného muzea v Kladně, inv. č. T 4570. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 28: Hostinec U Kynů v Pražské ulici v roce 1912. Sbírká Sládečkově vlastivědného muzea v Kladně, inv. č. T 2062. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 29: Letecký pohled na Wilsonovo náměstí v době konání trhů, pohlednice z roku 1925. Soukromá sbírka, reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 30: Vstupní brána do areálu kladenského zámku v roce 1935. Sbírká Sládečkově vlastivědného muzea v Kladně, inv. č. PE 171. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 31: Plán nového politického centra Kladna (německého centra v Kladně – Sítně) z roku 1941. Autor prof. Dr. Leo, Brno. In: *Architektur Wettbewerbe, Heft 8, Die Industriestadt. K. Krämer, Stuttgart 1941, s. 48*. Skenoval Jiří Kovařík. Návrh obsadil 3. místo v rámci konkursu „*Wettbewerb für die Planung eines politischen Stadtmittelpunktes*“. Trojrozměrná skica zachycuje prostor od jihovýchodu, náměstí vpravo dominuje „Haus der Partei“ s neodmyslitelnou věží ve stylu teutonských hradů. Realizovaly se jen řadové domy saského typu, tzv. Siedlung. V místech plánovaného masivu „Parteihaus“ vyrostl v 50. letech strohý objekt „Gottwaldův domov mládeže“. Ideologicko–architektonické reminiscence totalitního urbanismu, vtyčené už v zadání nacistické soutěže na výstavbu kladenského centra, nápadně připomínají socialistický realismus 50. let, jak je znám např. z Ostravska či z prostoru kolem pražského hotelu Internacional.

Obr. č. 31a: Výstavba tzv. Siedlungu na Sítně v letech 1940–1942, v pozadí uprostřed budova reálného gymnázia, zcela vpravo věž kostela. Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, př. č. 4/2007. Skenoval Jaroslav Vyšín. Fotografie náleží do rozsáhlého souboru unikátní fotodokumentace z let 1900–1955, kterou Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně získalo v prosinci 2006 a postupně ji zpracovává (soubor obsahuje mj. 255 skleněných desek z let cca 1900–1910 a 205 ks svitkových filmů cca po 8 obrázcích – jen k tzv. Siedlungu se vztahuje cca 120 snímků, jakkoli některé duplicitně); z toho důvodu bylo možno fotografy do atlasu zařadit až ve fázi přípravy sazby.

Obr. č. 32: Hlavní vrátnice Poldiny hutě v roce 1930. Budova vpravo vznikla roku 1918 jako tzv. Warenhaus. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 33: Letecký pohled na kladenské hutě v roce 1929, vpředu Poldina huť, v pozadí napravo kladenské železářny Pražské železářské společnosti. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 34: Kladenské železářny Pražské železářské společnosti, kolem roku 1920. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 35: Kladenské železářny Pražské železářské společnosti, pohled od Kročehlav, kolem roku 1930. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 36: Kladenské železářny Pražské železářské společnosti, pohled z věže radnice, kolem roku 1930. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 37: Gottwaldův domov mládeže v Kročehlavech, kolem roku 1955. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 38: Výstavba věžových domů v Rozdělově, 50. léta 20. století. Sbírká Sládečkově vlastivědného muzea v Kladně, př. č. 6/2002. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 39: Nerealizovaný návrh náměstí v Rozdělově z roku 1953. Autoři Josef Havlíček, Jaroslav Čermohorský, Zdeněk Vávra. Sbírká Sládečkově vlastivědného muzea v Kladně, př. č. 6/2002. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka. Kromě věžových domů byl postaven pouze obchodní dům Siréna (na obrázku vpravo za pylonem) a zástavba jen částečně vycházející z tohoto návrhu byla dokončena v 60. letech.

Obr. č. 40: Vzorné sídliště v Rozdělově, pohlednice z počátku 50. let 20. století. Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0729SP. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 41: Kolonie hornických domků na Bressonu roku 1960. Sbírká Sládečkově vlastivědného muzea v Kladně, inv. č. PA 264. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 42: Vodárenská ulice v Kročehlavech na začátku výstavby panelového sídliště na přelomu 60. a 70. let 20. století. Soukromá sbírka. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 43: Podprůhon v 70. letech 20. století. Sbírká Sládečkově vlastivědného muzea v Kladně, inv. č. PD 310. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 44: Hlavní vrátnice Hutí Koněv Spojených oceláren n. p. v roce 1959. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 45: Likvidace vysokopecních provozů Hutí Koněv po zastavení výroby v roce 1975. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 46: Elektroocelárna závodu Poldi II – Dříň, snímek z roku 1980. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Obr. č. 47: Čermákova ulice v Novém Kladně roku 1978. Sbírká Sládečkově vlastivědného muzea v Kladně, inv. č. St 711. Reprofoto Zdeněk Kuchyňka.

Obr. č. 48: Ulice Československé armády před zbouráním původní zástavby v roce 1975. Foto Jaroslav Vyšín.

Obr. č. 49: Zbouraná část zástavby v ulici Československé armády v roce 1985. Foto Jaroslav Vyšín.

Obr. č. 50: Bourání budovy Okresního soudu v Bezručově ulici v roce 1986. Foto Jaroslav Vyšín.

Obr. č. 51: Centrum Kladna od východu (pohled z haldy) v roce 2005. Foto Josef Seifert.

Mapový list č. 1

Mapa č. 3: Kladno a okolí na Müllerově mapě Čech z roku 1720. *Mappa geographica regni Bohemiae in duodecim circulis divisae cum comitatu Glacensi et districtu Egerano adjunctis... à Joh. Christoph. Müller...: A.C.M.DCC.XX. Michael Kauffer sculpsit Augusta Vind.* Mědirytina, grafické měřítko [1 : 132 000], sekce VII, VIII, XII, XIII, výška sekce 465 mm, šířka 540 mm, výřez. Mapová sbírka

Historického ústavu AV ČR, v. v. i., sign. VII/4/A-2587. Skenoval Pavel Vychodil. Kladno je na Müllerově mapě zobrazeno na sekci VIII v levém dolním rohu a označeno mapovou značkou jako „vesnice se zámkem“. Na základě elektronické montáže sekce VIII se sousední sekci VII (zpracovali doc. Ing. Miroslav Mikšovský, CSc. a Ing. Růžena Zimová, Ph.D. z Fakulty stavební ČVUT v Praze – Katedra mapování a kartografie) bylo zjištěno, že na styku obou sekcí se objevila mapová značka „vesnice se zámkem“ bez geografického názvu; vzhledem k jejímu umístění je pravděpodobné, že by mohla být původně (rovněž) přisouzena k obci Kladno.

Mapa č. 4: Kladno a okolí na mapě Rakovnického kraje Františka Jakuba Jindřicha Kreybicha z roku 1821. *Charte vom Rakonitzer Kreise des Königreichs Böhme nach zuverlässigen geographischen Hilfsmitteln neu bearbeitet von Fr. Jac. Heinr. Kreybich*. Měřítko, grafické měřítko [1 : 245 000], výška 330 mm, šířka 448 mm, výřez. Mapová sbírka Historického ústavu AV ČR, v. v. i., sign. VI/8/A-3157. Foto Pavel Vychodil.

Mapa č. 5: Kladno a okolí na speciální mapě Třetího vojenského mapování Čech z roku 1881. List *Kladno und Schlan, Zone 5, Col. X*. 1881, měřítko 1 : 75 000. Heliogravura, výška 380 mm, šířka 490 mm, výřez. Mapová sbírka Historického ústavu AV ČR, v. v. i., nesignováno. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 2

Mapa č. 6: Návrh nere realizované barokní přestavby kladenského zámku z 20. let 18. století, půdorys přizemí a patra. *Anzeigung, wie meine Autogreifliche Meinung über das Schloß zu Glattna...* Autor neuveden [Kilián Ignác Dientzenhofer], rukopisný kolorovaný plán. Měřítko grafické v pražských loktech, výška 495 mm, šířka 330 mm. Národní knihovna Praha – Oddělení rukopisů a starých tisků, Konvolut map a plánů břevnovského kláštera (nesign.). Foto Eva Hodíková. Plán představuje méně radikální návrh na barokní přestavbu kladenského zámku, při níž mělo dojít ke zbourání severního křídla, vstup do zámku ale měl být zachován z východní strany.

Mapa č. 7: Půdorys přizemí a patra barokního zámku v Kladně na plánu ze 30. let 18. století. Bez názvu, pozdější rukou nadespsáno červenou pastelkou *Kladno*. Autor neuveden [Kilián Ignác Dientzenhofer?], rukopisný kolorovaný plán. Měřítko grafické v pražských loktech, výška 430 mm, šířka 585 mm. Národní knihovna Praha – Oddělení rukopisů a starých tisků, Konvolut map a plánů břevnovského kláštera (nesign.). Foto Eva Hodíková. Na základě plánu lze detailně rekonstruovat vnitřní uspořádání zámku krátce poté, co prošel radikální barokní přestavbou.

Mapový list č. 3

Mapa č. 8: Kladno na Prvním vojenském mapování Čech z let 1780–1783. *Sectio 89*. Rukopisná kolorovaná mapa, grafické měřítko [1 : 28 800], sekce č. 89, výška sekce 408 mm, šířka 618 mm, výřez. Österreichisches Staatsarchiv-Kriegsarchiv Wien. © Laboratoř geoinformatiky UJEP Ústí nad Labem.

Mapový list č. 4

Mapa č. 9: Nejstarší důlní mapa z oblasti kladenského revíru (půdorys a profil kamenouhelných dolů u Buštěhradu), vypracovaná 30. listopadu 1784. *Grund- und Profil Rieb. Aber die zu Buschtiehrad im Rakonitzer Kreyß...* Autor Johann Christian Fischer, bez nadpisu. Rukopisná mapa (v kopii zhotovené 19. 9. 1946), bez měřítka [cca 1 : 400], výška 610 mm, šířka 610 mm. Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MP 397. Foto Pavel Vychodil. Mapa znázorňuje důlní situaci hlubinných dolů Václav, Barbora a Jindřiška – profil a půdorys.

Obr. č. 52: Pohled na kladenskou krajinu, cca 70.–80. léta 19. století. *Plateau bei Kladno (Steinkohlen- und Kreideformation)*. Autor neznámý, pérová litografie, *Carl Bellmann's Verlag in Prag*. Výška listu 196 mm, šířka 279 mm (formát kresby cca 75 × 250 mm). Národní archiv Praha, ŘB-B, grafické listy, inv. č. 154. Skenovala Jitka Křečková. List pochází z blíže neidentifikované publikace (prokazatelně o tom svědčí průh se zbytky lepidla na spodní straně listu), snad se jednalo o přílohu k brožůře „*Fossile Arthropoden aus der Steinkohlen- und Kreideformation Böhmens*“, Wien 1881 či jinému z četných děl zoologa, paleontologa a geologa Antonína Friče / Antona Fritsche (1832–1913), nebo případně Jana Krejčího (1825–1887).

Mapový list č. 5

Mapa č. 10: Císařský povinný otisk stabilního katastru obce Kladno z roku 1840. List VI. Kolorovaná litografie, grafické měřítko [1 : 2 880], výška listu 526 mm, šířka 658 mm, výřez. Ústřední archiv zeměměřičtí a katastru Praha, sign. B2a/6/C 3108. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 6

Mapa č. 11: Plán Podpráhonu (*unter Podskal*) z roku 1844. *Situations Plan vom Städtchen Kladno und dessen Vorstadt unter Podskal benannt*. [Podpis autora nečitelný]. Rukopisný kolorovaný plán. Grafické měřítko ve vídeňských sázích, výška 408 mm, šířka 511 mm. Národní archiv Praha, ŘB-B, karton 651, složka Kladno – plány. Foto Martin Hrubeš.

Mapový list č. 7

Mapa č. 12: Kladno na Druhém vojenském mapování Čech z let 1850–1851, reambulováno 1873. Rukopisná kolorovaná mapa, grafické měřítko [1 : 28 800], sekce č. O/B/1, výška sekce 527 mm, šířka 527 mm, výřez. Österreichisches Staatsarchiv-Kriegsarchiv Wien. © Laboratoř geoinformatiky UJEP Ústí nad Labem.

Mapa č. 13: Plán Buštěhradské dráhy, 1850. *Übersichts-Plan der Prag – Buschtiehrader Eisenbahn*. Autorství ani měřítko nevedeny (tužkou vlevo nahoře připsáno *Dle: Privilegium für die Prag Buschtiehrader Eisenbahn Untersuchung dtto 17. 11. 1850*). Perokresba, výška 355 mm, šířka 400 mm. Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MP 221. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 8

Mapa č. 14: Nárys a polohopis cihelny v blíže neurčené poloze na východním okraji pozdějšího Velkého Kladna z roku 1849. *Nástin Polohy a stavěcí gedne Nové Cihelny pro Pana Nowotného z Prahy*. Autor Johann Hrabě, stavitelský mistr, rukopisný kolorovaný plán. Grafické měřítko ve vídeňských sázích, 2 navazující listy o shodných rozměrech: výška 435 mm, šířka 330 mm, původně snad provizorně splepené. Národní knihovna Praha – Oddělení rukopisů a starých tisků, Konvolut map a plánů břevnovského kláštera (nesign.). Foto Eva Hodíková. Nárys budovy (bokorys, půdorys, náhled) a její polohopis. Z plánu jednoznačně nevyplyvá, kde cihelna ležela – indikátorem tu je jak uložení plánu spolu s dalšími kladnensii v konvolutu map a plánů břevnovského kláštera, tak i křížovatka silnic na Prahu a Kladno na polohopisu; „*pan Nowotný*“ může být též Václav Novotný, spoluzakladatel Kladenského kamenouhelného těžářstva, a jeho cihelnu by bylo lze hledat patrně poblíž jeho dolů, např. v (někdejších) Újezdě pod Kladnem.

Mapa č. 15: Nárys a polohopis cihelny v Kročehlavech (u Kladna) z roku 1862. *Stavební nástin k nové [!] vystavení vrchnostenské cihelny pro vrchnost Kladno blíž Kročehlav*. Autor Johann Hrabě, stavitelský mistr. Rukopisný kolorovaný plán na kartonu. Grafické měřítko ve vídeňských sázích (W. S.), výška 342 mm, šířka 528 mm. Národní archiv Praha, ŘB-B, karton 649, složka Kladno – stavební záležitosti 1863. Foto Martin Hrubeš. Nárys budovy (bokorys, půdorys, náhled) a její polohopis. Podle plánu měla být panská cihelna postavena v zatáčce silnice proti Kročehlavskému rybníku, nedaleko od nového pivovaru, postaveného břevnovskými benediktiny v roce 1855. Na plánu vodovodu v Kročehlavech z roku 1909 (viz mapa č. 28) ale zakreslena není a dnes je na tomto místě louka. Nelze tedy vyloučit, že stavba nebyla nikdy realizována.

Mapový list č. 9

Mapa č. 16: Plán na přestavbu budovy v hospodářském dvoře v Kročehlavech z roku 1862. *Stavební nástin k nové [!] k přestavení hospodářského stavení při vrchnostenském dvoře Kročehlav*. Autor Jan Hrabě, stavitel. Rukopisný kolorovaný plán na kartonu (vrchní a střední část lehce poškozena). Grafické měřítko ve vídeňských sázích (W. S.), výška 446 mm, šířka 649 mm. Národní archiv Praha, ŘB-B, karton 649, složka Kladno – stavební záležitosti 1862. Foto Martin Hrubeš. Nárys budovy (bokorys, půdorys, náhled). Takzvaný Panský dvůr v Kročehlavech čp. 1 byl zcela zbořen v únoru 2005.

Mapa č. 17: Plán na výstavbu kravina v hospodářském dvoře v Kladně z roku 1869. *Plan zur Erbauung eines Kuhstalles im Maierhofe zu Kladno*. Autor Franz Langer. Rukopisný kolorovaný plán na kartonu. Grafické měřítko [cca 1 : 100], vídeňská míra (*Wiener M[äßstab]*), výška 454 mm, šířka 620 mm. Národní archiv Praha, ŘB-B, karton 607, složka Kladno XI/I. Foto Martin Hrubeš. Nárys budovy (bokorys, půdorys, náhled). Dosedl stojící budova proti kladenskému zámku je dnes součástí objektu Středočeské plynárenské a. s. v Kladně.

Mapový list č. 10

Mapa č. 18: Kladno – centrum, plán z roku 1863 na adaptaci staré foštovny na byty. *Stavební nástin k přestavení staré foštovny [!] na ostávající byty [!] při vrchnostenském dvoře v Kladně*. Autor Johann Hrabě, stavitelský mistr. Rukopisný kolorovaný plán na kartonu (v levé části plán lehce zašpiněn). Grafické měřítko ve vídeňských sázích (W. S.), výška 296 mm, šířka 507 mm. Národní archiv Praha, ŘB-B, karton 607, složka Kladno XI/I. Foto Martin Hrubeš.

Mapa č. 19: Kladno na Třetím vojenském mapování Čech z roku 1878. Rukopisná kolorovaná mapa, grafické měřítko [1 : 25 000], *Gradkartenblatt Zone 5, Colonne X Section N.O.* (Kladno), *tamtéž, Section NW., SW., SO.* (ostatní), výška sekce 556 mm, šířka 720 mm, výřez. © Laboratoř geoinformatiky UJEP Ústí nad Labem.

Mapový list č. 11

Mapa č. 20: Plán města Kladna z roku 1894. Plán Kladna až k L-bušinu, se seznamem dolů v Kladně; seznamem úředních a účelových budov a obchodů s pomístními názvy. Autor Julius Hiller. Rukopisný kolorovaný plán, měřítko 1 : 5760, výška 1040 mm, šířka 710 mm, výřez. Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MP 401. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 12

Mapa č. 21: Mapa okresu Kladno z roku 1895. *Hejtmanství Kladenské*. Autor Fr. Škorpil, kreslič A. Štěpnička. Měřítko 1 : 100 000, výška 248 mm, šířka 208 mm. In: ŠKORPIL, František B.: *Popis okresního hejtmanství Kladenského*. Kladno 1895, příloha. Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, sign. př. č. 3/91. Foto Pavel Vychodil.

Mapa č. 22: Kladno a okolí na mapě okresního hejtmanství z roku 1911. *Generální mapa okresního hejtmanství Kladenského, 1 : 220 000. 4. doplněné vydání. Kreslil a ryt J. E. Wagner, nové vydání upravil F. Mareš. Nakladatel F. Kytka knihkupec v Praze. Tisk c. a k. dv. litogr. Hynka Fuchse v Praze 1911*. Výška 195 mm, šířka 270 mm. Mapová sbírka Historického ústavu AV ČR, v. v. i., sign. I/3/B 6347. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 13

Mapa č. 23: Návrh na úpravu náměstí při příležitosti stavby nového kostela v Kladně z roku 1896. *Návrh na upravení náměstí u příležitosti stavby nového kostela na Kladně a úprava dvora velkostatku po odejmutí nutné plochy pro náměstí*. Autor architekt Stanislav Rokos z pověření Městského úřadu stavebního na Kladně. Rukopisný kolorovaný plán. Měřítko 1 : 360, výška 688 mm, šířka 733 mm. Národní archiv Praha, ŘB-B, Sběrka map a plánů, i. č. 41. Foto Martin Hrubeš.

Mapový list č. 14

Mapa č. 24: Plán Vojtěšské huti z roku 1897. *Eisenwerk Kladno*. Strojírny POLDI, a. s., fotoarchiv. Reprofoto Jiří Kovařík.

Mapový list č. 15

Mapa č. 25: Plán na výstavbu dělnických bytů v Rozdělově (u Klad-

na) z let 1898–1901. *Plán na postavení dělnických bytů (6.) pro správu velkostatku kladenského v Rozdělově*. Autor neuveden, nedat. Měřítko 1 : 100 (nárys, čelní pohled, řez), měřítko 1 : 1440 (polohopis), výška 345 mm, šířka 662 mm. Národní archiv Praha, ŘB-B, karton 650, složka Kladno – Stavební záležitosti 1898–1901. Foto Martin Hrubeš. Domy stály u Rozdělovské cesty nedaleko železniční stanice Nové Kladno (dnes Kladno – město) na trati Kladno – Kralupy nad Vltavou, přibližně v místech, kde je dnes čerpací stanice.

Mapový list č. 16

Mapa č. 26: Kladno a okolí na Bělohavově mapě z počátku 20. století. *Dra Bělohava Podrobné mapy země koruny České. 41: Smečno – Kladno – Unhošt. Nakladatel F. Topič Knihkupec v Praze. 1:75 000. „Unie“ v Praze*. Nedatováno [po roce 1900], výška 300 mm, šířka 400 mm, výřez. Mapová sbírka Historického ústavu AV ČR, v. v. i., sign. XX/1/1511. Foto Pavel Vychodil. V doprovodném textu detailní statistické údaje o obyvatelstvu, úřadech, průmyslu, dolech ad. (s. 19–24).

Mapa č. 27: Mapa dolů v okolí Kladna. In: *Geschichte und Entwicklung des Kladno-Buschtiehrader Steinkohlen-Bergbaues, Kladno 1915* (příloha). Měřítko 1 : 34 000, výška 180 mm, šířka 300 mm, výřez. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 17

Mapa č. 28: Plán vodovodu v Kročehlavech, stav k roku 1909. *Situace 1840. – Situace 1909. Vodovod. Sestavil a kreslil v červnu 1910 Mořic Kawinek str.* Měřítko 1 : 2 880, výška 400 mm, šířka 740 mm. Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MP 402. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 18

Mapa č. 29: Kladno na topografické mapě 1 : 25 000 z roku 1933. *Sekce 3952/2. Aktualizováno v roce 1928 a 1930. Vojenský zeměpisný ústav v Praze 1933*. Šířka 555 mm, výška 715 mm, výřez. Mapová sbírka Historického ústavu AV ČR, v. v. i., sign. B-4499/2. Skenoval Historický ústav AV ČR, v. v. i.

Mapový list č. 19

Mapa č. 30: Plán Kladna z roku 1943. *Kladno. 1 : 10 000. Prag, Landesvermessungsamt Böhmen und Mähren 1943*. Výška 580 mm, šířka 660 mm. Mapová sbírka Historického ústavu AV ČR, v. v. i., sign. VIII/5/A-1775. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 20

Mapa č. 31: [Kladno.] *Směrný územní plán: ekonomicko technické směrnice. Poměry poddolování*. Vypracoval Státní ústav pro rajon. plánování Praha, 1955 (František Fiala, jména dalších autorů nečitelná). Měřítko 1 : 10 000, výška 800 mm, šířka 936 mm, výřez. Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Kladno, sign. Pl. 436/1. Foto Pavel Vychodil. Plány sign. Pl 436 (sr. též níže mapové listy č. 21, 22) byly vyhotoveny jako součást směrného územního plánu Kladna, který vyhotovil František Fiala (†1957), po jehož smrti se na definitivní podobě plánu podílel Ing. Šaman.

Mapový list č. 21

Mapa č. 32: [Kladno.] *Stavební hodnocení*. Vypracoval Státní ústav pro rajon. plánování Praha, 1955 (František Fiala, jména dalších autorů nečitelná). Měřítko 1 : 10 000, výška 798 mm, šířka 935 mm. Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Kladno, sign. Pl 436/6. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 22

Mapa č. 33: [Kladno.] *Inženýrské síť [Plán vodovodu z klíčavské přehrady]*. Autor neuveden, 1956. Měřítko 1 : 75 000, výška 370 mm, šířka 477 mm, výřez. Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Kladno, sign. Pl 436/16. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 23

Mapa č. 34: Plán (nere realizovaného) náměstí v lokalitě U rybníka v Kladně – Kročehlavech z roku 1960. Autor neuveden. Měřítko 1 : 1250, výška 335 mm, šířka 470 mm. Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MP 279. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 24

Mapa č. 35: Územní plán sídelního útvaru města Kladna – změny III.b. Zpracovatel návrhu změn: AURS, s.r.o. – Ing. arch. Milan Körner, CSc. (schváleno 13. 06. 2006 zastupitelstvem města Kladna). © Statutární město Kladno.

Mapový list č. 25

Mapa č. 36: Svislý letecký snímek města Kladna z roku 1938. Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad v Dobrušce, Středisko leteckých snímků, sign. č. 4154, 4155. Letecký snímek poskytl VGHMÚř Dobruška © MO ČR, 2006.

Mapový list č. 26

Mapa č. 37: Svislý letecký snímek města Kladna z roku 1951. Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad v Dobrušce, Středisko leteckých snímků, sign. č. 13090. Letecký snímek poskytl VGHMÚř Dobruška © MO ČR, 2006.

Mapový list č. 27

Mapa č. 38: Svislý letecký snímek města Kladna z roku 1971. Vojenský geografický a hydrometeorologický ústav v Dobrušce, Středisko leteckých snímků, sign. č. 854, 857, 970, 973. Letecký snímek poskytl VGHMÚř Dobruška © MO ČR, 2006.

Mapový list č. 28

Mapa č. 39: Svislý letecký snímek města Kladna z roku 1993. Vojenský geografický a hydrometeorologický ústav v Dobrušce,

Středisko leteckých snímků, sign. č. 2144, 2154. Letecký snímek poskytl VGHMÚF Dobruška © MO ČR, 2006.

Mapový list č. 29

Mapa č. 40: Svislý letecký snímek města Kladna (centrum) z roku 2001. Letecký snímek pořídil Geodis Brno, spol. s r.o. a poskytl Magistrát města Kladna. © Magistrát města Kladna.

Mapový list č. 30

Mapa č. 41a: Kladno na digitálním modelu krajiny podle Prvního vojenského mapování z let 1780-1783. Návrh Eva Semotanová, počítačové zpracování Kateřina Křováková, Laboratoř geoinformatiky UJEP Ústí nad Labem.

Mapa č. 41b: Kladno na digitálním modelu krajiny podle Druhého vojenského mapování z let 1850-1851, reambulováno 1873. Návrh Eva Semotanová, počítačové zpracování Kateřina Křováková, Laboratoř geoinformatiky UJEP Ústí nad Labem.

Mapa č. 41c: Kladno na digitálním modelu krajiny podle Třetího vojenského mapování z roku 1878. Návrh Eva Semotanová, počítačové zpracování Kateřina Křováková, Laboratoř geoinformatiky UJEP Ústí nad Labem.

Mapa č. 41d: Kladno. Ukázka vektorizace nad rastrem stabilního katastru z roku z roku 1840. Návrh Eva Semotanová, počítačové zpracování Kateřina Křováková, Laboratoř geoinformatiky UJEP Ústí nad Labem.

Mapový list č. 31

Mapa č. 42: Pravěké a raně středověké osídlení okolí Kladna. Rekonstrukční mapa Martina Kury. Datové podklady Libuše Haišmanová. Vysvětlivky: kolečko – sídliště; čtverec – hrob, pohřebiště; trojúhelník – ojedinelý nález; černá – paleolit (2,5 mil. až 8000 před n. l.); modrá – neolit (5500–4400 před n. l.); světle modrá – eneolit (4400–2300 před n. l.); zelená – doba bronzová (2300–800 před n. l.); okrová – doba halštatská (800–400 před n. l.); žlutá – doba laténská (400 před n. l. až 0); fialová – doba římská a doba stěhování národů (400–550 n. l.); červená – raný středověk (550–1200). 1 – mohylové pohřebiště doby bronzové ve Velké Dobré; 2 – eponymní pohřebiště doby stěhování národů ve Vinařicích (Třebichovicích); 3 – raně středověké hradiště v Libušíně. Období loveckého pravěku (paleolit, mezolit) je zastoupeno jen jednou lokalitou, ta však patří k nejstarším v Čechách (Velké Přítočno, starý paleolit, 400 tis. let). Od prvních zemědělských kultur (po 5500 před n. l.) bylo Kladensko osídleno nepřetržitě, přičemž dílčí mezery v pramenech odrážejí nejspíše menší archeologickou výraznost pozůstatků některých pravěkých kultur a nižší intenzitu dosavadního výzkumu v některých katastrech. Mapa také dobře ilustruje vysokou hustotu nálezů na okrajích intravilánů a podél komunikací, kde byla největší intenzita stavební činnosti i archeologického dohledu. Lokální koncentrace nálezů (Vrapice, Stehelčevy, Buštěhrad) souvisejí zejména s působením archeologů A. Knora a V. Mouchy, jakož i geologa K. Žebery od 20. do 90. let 20. století. V rámci mapového výřezu leží dvě archeologické kulturní památky se zachovalými reliéfními útvary (mohylové pohřebiště střední a mladší doby bronzové ve Velké Dobré; raně středověké hradiště v Libušíně) a pohřebiště, po němž byl pojmenován starší stupeň doby stěhování národů jako vinařický (ve skutečnosti mylné, protože leželo na katastru Třebichovic). Sledovaný časový úsek končí raným středověkem, po němž následuje hluboká změna sídelní struktury spojená s vrcholně středověkou kolonizací.

Mapový list č. 32

Mapa č. 43: Kladensko ve 13.–15. století (panská sídla, farní síť, zaniklé středověké osady, města a městečka). Rekonstrukční mapa Roberta Šimůnka. Počítačové zpracování Marcela Havelkové, Earth Tech CZ, s.r.o., Praha. Struktura farní sítě v obvodu Slánského děkanátu se od stavu, který lze rekonstruovat ve druhé polovině 14. století na základě register papežských desátek, až do novověku změnila jen málo. Podnes se tu dochovalo několik osamoceně stojících kostelů, posledních pozůstatků zaniklých středověkých osad. Ze čtyř lokalit tohoto typu dvě leží na Kladensku ve staré sídelní oblasti na severovýchod od města při toku Dřetovického potoka. V lese mezi Dubím a Vrapicemi stojí (hřbitovní) kostel sv. Jana Křtitele, náležející původně k osadě Újezdec (Vgezdecz); taktéž hřbitovní kostel sv. Václava, osamoceně stojící na návrší na jihozápadním okraji Dřetovic, náležel k později zaniklé vsi Kralovice (Kralouic). Třetí zaniklou vsí, po níž zůstal kostel (sv. Jakuba), jsou Malé Lidice mezi Trpoměchy a Otruby severně od Slaného (pojmenování *Lydicz minus* bylo užíváno pro odlišení od Lidic u Kladna – *Lydicz maius*); čtvrtou vsí jsou z hlediska kladenského regionu již odlehle Mury u Doksan, kde kaple sv. Klimenta stávala až do 18. století a poté byla adaptována na obytné stavení. Síť opevněných sídel v regionu Kladenska (chápano ve smyslu zhruba 15 km od centra Kladna) byla ve středověku velmi hustá, dobou jejich vzniku bylo především 14. století, k redukci počtu, resp. zániku (v důsledku válečných událostí, častěji však scelování drobných majetkových dílů) dochází od poloviny 15. století; v pohusitské a jagellonské době se jako relativně stabilní územněsprávní jednotky konstituují panství Kladno, Smečno a Buštěhrad. Podobně i zaniklé středověké osady jsou v regionu Kladenska fenoménem dosti početným – i v tomto případě zánikový horizont spadá výraznou měrou do 15. století, někdy prokazatelně v souvislosti s válečnými událostmi, zpravidla však konkrétní příčinu zániku jednotlivých osad nejsme schopni přesněji identifikovat. Síť měst a městeček v regionu byla taktéž relativně hustá, ovšem nápadný je pozdní časový horizont – necháme-li stranou královské město Slaný, jehož počátky spadají k přelomu 13. a 14. století, konstatujeme, že konjunkturu městečka zažívají až v době jagellonské (jakoli Unhošť byla dle neprůkazné zprávy městečkem již ve 14. století) – statut městečka tehdy získává Unhošť, Buštěhrad i Smečno (jež se v několika letech poté stalo městem), a vývoj uzavírá Kladno, jež statut městysu/městečka získalo až na sklonku vlády Ferdinanda I.

Mapový list č. 33

Mapa č. 44: Územní vývoj panství Kladno v 15.–19. století.

Rekonstrukční mapa Roberta Šimůnka. Počítačové zpracování Marcela Havelkové, Earth Tech CZ, s.r.o., Praha. Rekonstrukční mapa vychází velkým dílem z nepublikovaných deskových vkladů, jejichž meritum (tj. rozsah kladenského panství) je výběrově podáno v regestech (rozsah kladenského panství je v úplnosti znám až ze 40. let 16. století); z ostatních pramenů bylo využito údajů urbáře ze roku 1629, berní ruly a tištěných příruček z konce 18. a poloviny 19. století.

1465, část kladenského statku se uvádí jako odumřel po Kateřině, dceři Václava z Kladna, již král Jiří daroval Jindřichovi z Kolovrat a na Buštěvsi. Jednalo se o vsi Kladno, Třebichovice, Cvrčovice, Motyčín a Kročehlavy s dvory, lesy ad. příslušenstvím („*In villis Kladnie, Trzebichowiczich, Swrzcowiczich, Moticzinie et Kroczihlavech Katherina nata Wenceslai alias Waczlawczonis de Kladna decessit. ...*“). NA Praha, DD 23, K 14 = pag. 286–287.

1536, nespécifikovaný díl Kladna spolu s dalšími vesnicemi v okolí náležel ke Smečnu, a při dělení zboží mezi Volfem a Janem Bořitou z Martinic připadl k Volfovu dílu. Na Kladensku jeho díl zahrnoval: zboží Okoř („*Item zámeck Vokoř z poplužím, rybníky, lesy, lukami, potoky, mlýnem, sladovnou, pivovarem, vinicemi, krčmů a tak, což k tomu přísluší se vším panstvím*“) a majetky ve vsích Tmář, Skury („*Item ves Skury s podacím i se vším příslušenstvím, což k tomu náleží...*“), Podlešín (Potleyštim), Kladno („*Item ves Kladno s platem i vším příslušenstvím, což k tomu náleží, s plným panstvím*“); Dobrá – která? („*Item ve vsi Dobrý člověka jednoho s platem i se vším příslušenstvím*“), Pchery, Jemníky, Řisuty, Ratibořice, Vinařice; vedle toho ještě Jandákovský mlýn na slánském předměstí a dům v Praze na Hradčanech. – Janu Bořitovi připadlo Smečno („*zámeck Smečen s městečkem, podacím, se dvorem, s poplužím, lukami, s štěpnicemi, lesy, rybníky s pivovarem i se vším panstvím, což k tomu náleží*“) a majetky ve vsích Rynholec, Honice, Humny (Vovmy?), v berní rule uv. jako Vubny), Hradečno, Ledce, Přelíc, Družec, Libušín, Svinařov, Hrdliv, Třebichovice se vším přísl. („*Item v Aujezdci na člověku plat, což k tomu náleží se vším příslušenstvím*“); dva mlýny na předměstí Slaného (intabulováno do obnovených DZ roku 1546; NA Praha, DZ 46, D 4–5). – Statky v Kladně a některých okolních vsích Bořitové získali neznámo kdy od Jetřicha Bezdruzického z Kolovrat – svědčí o tom vklad vložený roku 1546 do obnovených DZ, v němž se Jetřich přiznal ke vkladu, „*kteříž prve před shořením desk byl, jak se níže píše, že dědictví někdy své Kladno tvry, dvory poplužím, ves tužď a dvory kmetcí s platy, v Třebichovicích plat bez panství, i Motyčíně dvuor kmetcí pustý s platem, s dědinou, lukami, lesy i se vším s panstvím, to vše, což jest tu sám měl a držal*“, prodal Volfovi Bořitovi z Martinic za 200 kgč. (NA Praha, DZV 8, A 20).

1542, rozsah kladenského statku dle testamentu Zdeňka Kladenského z Kladna – jeho část postupuje k zdušší kladenskému aj., větší díl pak odkazuje svým dědicům, Žďárským ze Žďáru, výjma ovšem dílů náležejících Jirovi a Kryštofovi. Šlo o vsi Kladno, Hřebeč, Kročehlavy, Motyčín, Újezd pod Kladnem, Knovíz, Čičovice, Lukov, Kamenice (která?), obojí Dobrá, Doksy, Cvrčovice, Nučice, Tachlovice, Unhošť, Pchery, Kamenné Žehrovice a Tuhaň (intabulováno do obnovených DZ roku 1549; NA Praha, DZV 8, R 27).

[před 1543], Zdeněk z Kladna oznamuje, že odedávna drží vypočítané majetky a v souladu s nařízením o deskách (tj. v souvislosti s obnovou vkladů po požáru) tato zboží intabuluje sobě a svým dědicům. Jedná se o vsi nebo jejich části: Kladno se dvěma tvrzemi a dvěma poplužními dvory, Kročehlavy, Motyčín, Újezd pod Kladnem, Cvrčovice, Hřebeč (s pustou tvrzí), Malou i Velkou Dobrou (se dvěma pustými tvrzemi), Doksy (s polovicí pusté tvrze), Družec, Unhošť, [Kamenné] Žehrovice, Pchery, Knovíz, Žižice, Lukov, Kamenice (která?), Hořovičky, Drahouš a Čermčice – tyto tři v okolí Jesenice, mimo mapu, dále Tachlovice (s pustou tvrzí) a Nučice (s pustou tvrzí). Intabulace od obnovených DZ roku 1544 (NA Praha, DZV 250, H 10).

1548, resp. 1549 – dílčí cedule, již se bratři Jan, Jiřík a Zdeněk Žďárští ze Žďáru dělí o dědictví po svém otci Oldřichovi ze Žďáru (v Zatecku) a o pozůstalost Zdeňka Kladenského z Kladna; tato specifikována velmi detailně a stanoveny tři majetkové díly s jejich popisem, výčtem příjmů a požitků, ale i povinností a závazků budoucích držitelů každého z dílů, aniž by bylo specifikováno, který díl kterému z bratří připadne (NA Praha, DZV 48, C 22–26). – 1. díl – zboží Kladno: ves Kladno a dvě kladenské tvrze s poplužními dvory, pivovarem v dolejší tvrzí a vším ostatním příslušenstvím, vsi Motyčín, Cvrčovice, Kročehlavy, Újezd pod Kladnem, jednotliví osedlí v Unhošti, [Kamenných] Žehrovicích, ves Hřebeč s platem ke kladenskému kostelu, vypočítané rybníky s násadami atd., mlýny, lesy, štěpnicemi ad. – 2. díl – statek Dobrá: Velká Dobrá (Horní Dobrá), Malá Dobrá (Dolní Dobrá), Doksy, Družec, Honice (Hojovice), Žižice, Knovíz; Drahouš, Bukov, Čermčice – vše v okolí Jesenice, mimo mapu. – 3. díl – statek Tachlovice: zpusť dvůr a ves Tachlovice, vsi Nučice a Kamenice (která?).

[po] 1548, dělení statků po Jetřichovi Bezdruzickém z Kolovrat mezi Jana, Vladislava a Ludvíka. První dva si rozdělili hrad, město a zboží Buštěhrad, třetímu připadl statek Kornhauz. – Díl Jana z Kolovrat: Buštěhrad (Buckov), Buckovský Újezd, Vrapice, Dubí, Újezd p. Kladnem, Motyčín, Cvrčovice, Olšany, Stehelčevy, Kralovice (ZSO), Libochovičky, Makotřasy, Lidice, Otovice (NA Praha, DZV 49, A 17). – Díl Vladislava z Kolovrat: Buštěhrad (Buckov), Zájedz, Braškov, Pletený Újezd, Dobroviz, Bělky, Středokluky, Černovice/Čirnomice (ZSO), Kněževes, Močidlany (ZSO), Dřín (ZSO), Rusavky/Újezdec (ZSO), Březsko (ZSO), Buštívek (ZSO) (NA Praha, DZV 49, A 18). – Díl Ludvíka z Kolovrat: Kornhauz (Mšec), Milý, Srby, [Německá] Lhota (ZSO), [Kamenné] Žehrovice, Třitice, Honice, Třebichovice, Hořešovice, Loděnice, Kačice (NA Praha, DZV 49, A 19–A 28).

1613, rozsah kladenského zboží v testamentu Ctibora Tiburciho Žďárského ze Žďáru (†1615): Kladno, vsi a jejich díly Kročehlavy, Doksy, Drahouš – ves u Jesenice (mimo mapu), Velké a Malé Přítočno, Lukov, tvrz a dvůr Hnidousy, Malá Dobrá, ves a tvrz Kyšice, „*nová ves Pohořice*“ (nejasné polohy), Řeporyje, [Přední] Kopanina, Podolí (nejasné polohy; v berní rule jako pustá ves), Stehelčevy, Olšany, Dubí (NA Praha, DZV 137, H 3–13, H 13–17).

1629, urbář statku Kladno – sumární přehled vsi a jejich částí: Kladno, Újezd pod Kladnem, Cvrčovice, Olšany, Stehelčevy, Dubí, Malá a Velká Dobrá, Doksy, Kyšice, Lukov, Kamenice (která?), Pohořice (nejasné polohy; roku 1613 uváděny jako nová ves), Podolí (nejasné polohy; v berní rule jako pustá ves), Družec, Řeporyje, [Přední] Kopanina, Hřebeč, Žižice, Saky, Knovíz, Kročehlavy, Motyčín, Velké Přítočno; dále Čermčice, Hořovičky, Bukov, Drahouš – vše v okolí Jesenice, mimo mapu (NA Praha, SM – urbáře, i. č. 39).

1654, berní rula – rekonstrukce: Kladno, Kročehlavy, Cvrčovice, Olšany/díl, Hnidousy (manská ves ke Křivoklátu), Motyčín/díl, Saky, Žižice/díl, Újezd pod Kladnem (Újezd)/díl, Dubí/pustý díl, Malá (Dolejší) Dobrá/díl, Velká (Hofejší) Dobrá, Doksy/díl, Kroučová, Pozdeň/pustá, Pohořice/díl (nejasná identifikace), Kamenice (nejasná identifikace), Velké Přítočno, Družec/pustá ves, díl, Podolí/pustá ves (nejasná identifikace), díl, Ptice Dolejší/díl, Nenačovice/díl, Libečov, Kyšice, Malé/Dolejší Přítočno, Rymaně/pustá ves, Podkozi, Litovice, Břve (Bříví), Sobín, Jeneček (Malý Jeneček), Jeneč (Velký Jeneček), Hřebeč/pustá ves, Stehelčevy/díl, Tachlovice/díl, Nučice, Jinočany/díl, Zličín, Řepy/díl, Hostivice (DOSKOČIL, Karel: Popis Čech r. 1654. Souhrnný index obcí k berní rule (= Berní rula 2). Praha 1953–1954, s. 687–689).

1686–1687, resp. 1688, Polyxena Lidmila ze Šternberka, roz. ze Žďáru a její sestry na straně jedné, a bratři Martinicové, synové Maxmilána Valentina, dělí se o panství Kladno a statky Červený Újezd a Litovice. V rámci vkladu specifikován 1. díl – zboží Kladno, k němuž náleželo městečko Kladno a vsi Kročehlavy, Újezd pod Kladnem, Dubí, Olšany, Saky, Hnidousy, Motyčín, Žižice, Cvrčovice (intabulováno roku 1690; NA Praha, DZV 78, D 10 – E 15, vsi v obvodu kladenského dílu D 25r–E 2r).

1705, zboží Kladno koupil klášter břevnovský od Anny Marie Francisky hraběnky Toskánské; v rámci obsáhlé písemné agendy při té příležitosti vzniklé vyhotoven i urbář – kladenské zboží zahrnovalo městečko Kladno (Stadt Kladno) a vsi Kročehlavy (Dorff Kroczelow), Újezd pod Kladnem (Dorff Augezdecz), Dubí (Dorff Dubi), Olšany (Dorff Wolssany), Saky (Dorff Sacky), Hnidousy (Dorff Hnidaus), Motyčín (Dorff Motyczin), Žižice (Dorff Zizicze) a Cvrčovice (Dorff Czwrcowicze). Opisy písemností souvisejících s koupí statku Kladno a manského zboží Hnidousy NA Praha, RB–B, kniha č. 543 (urbář pag. 30r–47v).

1785, zboží Kladno v Schallerově Topografii: Kladno, Kročehlavy, Újezd pod Kladnem (Klein Augezdec)/díl, Motyčín, Hnidousy, Saky, Cvrčovice (SCHALLER, Jaroslav: Topographie des Koenigreichs Boehmen... Bd. 1. Rakonitzer Kreis. Prag 1785, s. 226–227).

1848, zboží Kladno v Sommerově Topografii: Kladno, Kročehlavy, Motyčín, Rozdělov (ves založil roku 1780 břevnovský opat Štěpán Rautenstrauch) a poblíž vsi dvůr Veteřov, Štěpánov (taktéž založený Štěpánem Rautenstrauchem), Saky, Cvrčovice, Žižice, Hnidousy, Újezd p. Kladnem/díl, Dubí/díl, Olšany/díl (SOMMER, Johann Gottfried: Das Königreich Böhmen; statistisch-topographisch dargestellt. Bd. 13. Rakonitzer Kreis. Prag 1845, s. 251–255).

1848, zboží Kladno v Palackého Popisu: Kladno, Kročehlavy, Motyčín, Rozdělov a dvůr Veteřov, Štěpánov, Saky, Cvrčovice, Žižice, Hnidousy, Újezd p. Kladnem/díl, Dubí/díl, Olšany/díl (PALACKÝ, František: Popis Království Českého... Praha 1848, s. 18).

Mapový list č. 34

Mapa č. 45: Kladenská zástavba k letům 1840 a 2006. Tvorba digitální mapy Kladna byla na základě smluvních ujednání hrazena Sdružením DMK, které vzniklo v roce 1993, kdy je tvořily: Město Kladno, SPT TELECOM, a. s., Středočeská plynárenská, a. s., Středočeská energetická, a. s., Vodárny Kladno – Mělník, a. s. a TEPO s.r.o. © Magistrát města Kladna. Grafická úprava Marie Humlová.

Mapový list č. 35

Mapa č. 46: Politické okresy na území pozdějšího okresu Kladno (1890) a územní vývoj okresu Kladno (1893–1974/2003). Rekonstrukční mapa Zdeňka Kuchyňky. Počítačové zpracování Marcela Havelkové, Earth Tech CZ, s.r.o., Praha. Zpracováno podle údajů v KRAJNÍK, Stanislav – OLIVERIUS, Miroslav: Územněsprávní vývoj okresu Kladno (1965 – 1995). Kladno 1995; RETROSPEKTIVNÍ LEXIKON OBCÍ ČSSR 1850 – 1970. Díl I/1, II/1. Praha 1978; SEZNAM OBCÍ V ZEMI ČESKÉ PODLE STAVU Z POČÁTKU ROKU 1948. Praha 1948; SEZNAM MÍST V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM. Praha 1893; STATISTICKÝ LEXIKON OBCÍ V REPUBLICĚ ČESKÉ. Praha 1934; SEZNAM OBCÍ V ZEMÍCH ČESKÝCH PODLE STAVU K 1. ČERVENCI 1952. Praha 1952; SEZNAM OBCÍ ČESKOSLOVENSKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY 1960. Praha 1960; ŠKORPIL, František Bohumil: Popis okresního hejtmánství kladenského. Kladno b. d. (1895).

Mapový list č. 36

Mapa č. 47: Kladno. Stavebně historický průzkum [Stáří hlavních zdí objektů v historickém jádru města]. Autoři D. Libal – A. Lišková – Z. Chvojková. Přílohová mapa k pasportu: LÍBAL, D. – HORYNA, M. – LIŠKOVÁ, A.: Kladno. Historická část města. Stavebně historický průzkum (Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů, Praha 1979). Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Kladno, sign. F 1488. Foto Pavel Východil.

Mapový list č. 37

Obr. č. 53: Veduta městysu Kladna od východu z doby kolem roku 1740. Freska J. K. Kováře, ovál o průměru několika metrů, výřez. Benediktinské arcipatství sv. Vojtěcha a sv. Markéty, Praha – Břevnov. Foto Pavel Vychodil. Veduta se objevuje vlastně jen v pozadí rozměrné fresky, oslavující konfirmaci klášterních privilegií císařem Josefem I. (jehož portrét nesený anděly se nachází v horní části) s vyobrazením břevnovského kláštera v popředí. Na rozdíl od jiných měst, jako je třeba Smečno, nebo Slaný, jejichž nejstarší veduty pocházejí z doby kolem roku 1600, je nejstarší vyobrazení Kladna až na této fresce v břevnovském klášteře. I když jde o idealizovaný a částečně i perspektivně zkrasený pohled na městečko, najdeme na něm některé zajímavé detaily. Například mohutný dřevěný ochoz na zvonici potvrzuje informaci z doby jejího bourání, že byly objeveny zbytky otopného zařízení a horní patro zvonice tedy bylo původně obytné. Na fresce jsou zachyceny i dvě brány – Slánská a menší fortna v dnešní Hajnově ulici. Chybějí ale další dvě brány směřující na Rakovnické a Pražské předměstí. Věrně je zachycena podoba nejstarší radnice na místě dnešního Státního okresního archivu. I když ve zkrácené perspektivě, je vpravo od radnice namalována původní kaple sv. Floriána s jednoduchou sedlovou střechou a sanktusovou věžičkou. Protože původní kaple byla nahrazena novostavbou podle návrhu K. I. Dientzenhofera, jejíž stavba začala v roce 1751, podporuje tento detail datování fresky do 40. let 18. století.

Mapový list č. 38

Obr. č. 54: Veduta městysu Kladna od jihovýchodu z roku 1892 na základě předlohy (patrně F. Breischla) z prvních desetiletí 19. století. Autor B. Javůrek, kolorovaná kresba tužkou. Ovál, výška (maximum) 200 mm, šířka (maximum) 260 mm. Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MG 222. Foto Pavel Vychodil.

Obr. č. 55: Veduta městysu Kladna od východu z roku 1854. Svatý Florián nad městem Kladnem, olejomalba na plátně Václava Vacka, výška 1050 mm, šířka 780 mm. Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MG 357. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 39

Obr. č. 56: Farní kostel a zvonice v Kladně roku 1846. Autor František Bělohávek. Kolorovaná perokresba, výška 225 mm, šířka 343 mm (zrcadlo). Arciděkanův úřad, Kladno, kronika A 5 (*Memorabilien-Zeit oder Gedenkbuch des Kladner Pfarrbezirkes, verlegt mit dem Jahre 1836*), mezi s. 206–207. Foto Pavel Vychodil.

Obr. č. 57: Budova fary v Kladně roku 1840. Autor František Bělohávek. Kolorovaná perokresba, výška 172 mm, šířka 305 mm (zrcadlo). Arciděkanův úřad, Kladno, kronika A 5 (*Memorabilien-Zeit oder Gedenkbuch des Kladner Pfarrbezirkes, verlegt mit dem Jahre 1836*), mezi s. 96–97. Foto Pavel Vychodil.

Obr. č. 58: Stará a nová radnice v Kladně roku 1846. Autor František Bělohávek. Kolorovaná perokresba, výška 328 mm, šířka 211 mm (zrcadlo). Arciděkanův úřad, Kladno, kronika A 5 (*Memorabilien-Zeit oder Gedenkbuch des Kladner Pfarrbezirkes, verlegt mit dem Jahre 1836*), mezi s. 234–235. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 40

Obr. č. 59: Veduta města Kladna od jihovýchodu z roku 1876. Olejomalba na plátně malíře Ledvíčky (křestní jméno neuvádí ani Tomanův Slovník výtvarných umělců), výška 490 mm, šířka 700 mm. Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MG 368. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 41

Obr. č. 60: Pohled na Vojtěšskou huť od západu z doby po roce 1860. Autor Ignác Ulmann. Litografie, výška 400 mm, šířka 600 mm. Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 3MG. Foto Pavel Vychodil.

Obr. č. 61: Pohled na Vojtěšskou huť od jihu z roku 1888. Kolorovaná litografie J. Hammera, výška 330 mm, šířka 530 mm. Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, sign. MG 473. Foto Pavel Vychodil.

Mapový list č. 42

Obr. č. 62a–g: Pohlednice města Kladna z let 1902–1910. Reprofoto Jiří Kovařík – Zdeněk Kuchyňka. a: Panoramatický pohled na Kladno z budovy kladenské reálky, pohlednice z doby před rokem 1914. Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0241SP; b: Kaple sv. Floriána na Královské třídě, pohlednice z roku 1902, soukromá sbírka; c: Královská třída, vlevo vzadu kašna se sochou sv. Jana Nepomuckého, pohlednice z roku 1915, soukromá sbírka; d: Vyústění Královské třídy k Novému Kladnu, pohlednice před rokem 1914, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0286SP; e: Vojtěšská huť při pohledu z věže radnice, pohlednice před rokem 1914, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0287SP; f: Kladenské železářny Pražské železářské společnosti, tenkostěnná skotská vysoká pec Lürmannova typu z roku 1899, která s přestavbami vyráběla až do přelomu 40. a 50. let 20. století, pohlednice před rokem 1914, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0123SP; g: Kladenské náměstí, vpravo Mariánské sousoší z roku 1741, pohlednice před rokem 1914, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0295SP.

Mapový list č. 43

Obr. č. 63a–i: Pohlednice města Kladna z let 1901–1920. Reprofoto Jiří Kovařík – Zdeněk Kuchyňka. a: Poldina huť, pohlednice z roku 1901, soukromá sbírka; b: Poldina huť v noci, pohlednice kolem roku 1905, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0166SP; c: Halda se žhavou struskou při pohledu od městského hřbitova, pohlednice před rokem 1916, soukromá sbírka; d: Vyústění Královské třídy k Velkému náměstí, pohlednice z roku 1909, soukromá sbírka; e: Královská třída, vpravo novorenesanční lékárna U české koruny se sgrafitovou výzdobou, vlevo vzadu kupole a věže kaple sv. Floriána před přestavbou, pohlednice z roku 1908, soukromá sbírka; f: Havířská ulice s klášterem školských sester sv. Františka, pohlednice z roku 1920, soukromá sbírka; g: Kladenské náměstí v budoucnosti, pohlednice z roku 1903, soukromá sbírka; h: Okresní všeobecná nemocnice Františka Josefa I., pohlednice z roku 1914, soukromá sbírka; i: Kročehlavy, pohled od rybníka

na obecnou školu a klášter sester de Notre Dame, pohlednice z roku 1902, Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, inv. č. T 2391.

Mapový list č. 44

Obr. č. 64a–l: Pohlednice města Kladna z let 1899–1946. Reprofoto Jiří Kovařík – Zdeněk Kuchyňka. a: Dělnický dům v Kladně, pohlednice před rokem 1916, soukromá sbírka; b: Městské divadlo v Kladně, pohlednice z roku 1920, soukromá sbírka; c: Budova reálky v Kladně, pohlednice z roku 1913, soukromá sbírka; d: Zámek v Kladně, pohlednice z roku 1899, soukromá sbírka; e: Hospodářský dvůr břevnovských benediktinů a zámek, pohlednice z roku 1902, soukromá sbírka; f: Budova soukromého učitelského ústavu Marie Egemové, pohlednice z roku 1911, soukromá sbírka; g: Budova Sokolovny na Královské třídě v Kladně, pohlednice před rokem 1914, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0432SP; h: Okresní dům v Kladně, nedatovaná pohlednice (po roce 1910), soukromá sbírka; i: Budova Revírní bratrské pokladny v Kladně, nedatovaná pohlednice (po roce 1923), soukromá sbírka; j: Lidový hornický dům u náměstí Svobody, nedatovaná pohlednice (1934), Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, inv. č. T 2329; k: Poldihauz – Dům hostů v Kladně, pohlednice kolem roku 1930, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0436SP; l: Werkshotel – Závodní hotel Poldi, pohlednice z roku 1946, soukromá sbírka.

Mapový list č. 45

Obr. č. 65a–l: Pohlednice města Kladna z let 1907–1960. Reprofoto Jiří Kovařík – Zdeněk Kuchyňka. a: Nádraží v Kladně, pohlednice před rokem 1914, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0618SP; b: Kasárna v Kladně, nedatovaná pohlednice (30. léta 20. stol.), soukromá sbírka; c: Královská třída s kašnou a sochou sv. Jana Nepomuckého, nedatovaná pohlednice (před 1919), soukromá sbírka; d: Masarykova třída (vzhledem k tvaru střechy na věži kaple sv. Floriána bylo použito negativu z doby před rokem 1910), Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0546P; e: Obchody v Novém Kladně proti náměstí Svobody, nedatovaná pohlednice (po roce 1925), Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, inv. č. T 4898; f: Pohled od tzv. Nového Kladna na severní stranu Náměstí Svobody a ulici Čs. Armády, pohlednice kolem roku 1960, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0316SP; g: Nové náměstí, nedatovaná pohlednice (před 1907), soukromá sbírka; h: Náměstí Svobody, pohlednice z roku 1920, soukromá sbírka; i: Železniční přejezd v ulici K nádraží (dnes J. Hory), pohlednice z roku 1916, soukromá sbírka; j: Kollárova ulice u Městských sadů, pohlednice kolem roku 1910, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0619SP; k: Pohled ze Sitné na střed Kladna přes budovy nedokončeného dolu Herget v sitenském údolí, pohlednice z doby kolem roku 1907, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0349SP; l: Důl Thinnfeld, pohlednice kolem roku 1909, Strojírny POLDI, a. s., archiv, sign. 0549P.

Zadní strana přebalu

Obr. č. 66: Plakát Poldihütte, cca 1897, podle nejstaršího katalogu Poldiny hutě z roku 1897, v romantickém stylu, s vedutou Poldiny hutě a původní podobou ochranné známky. Výška 600 mm, šířka 400 mm. Strojírny POLDI, a. s., archiv, inv. č. 24SP. Skenoval Jiří Kovařík.

Ausführliches Verzeichnis der Karten, Pläne und Abbildungen für den Band Nr. 17 – Kladno

Zusammengestellt von Květa Hrnčířová, Jiří Kovařík, Zdeněk Kuchyňka, Eva Semotanová, Robert Šimůnek

Titelseite des Umschlages

Abb. Nr. 1: Wappen der Stadt Kladno zum Jahre 2007. Graphische Bearbeitung Petr Tomas.

Abb. Nr. 2: Vedute des Marktfleckens Kladno vom Osten aus der Zeit um 1740. Fresko von J. K. Kovář, Oval im Durchschnitt von einigen Metern, Ausschnitt. Benediktinerzabtei des hl. Adalbert und der hl. Margarete, Praha – Břevnov. Foto Pavel Vychodil. Vgl. Kommentar zur Farbproduktion der Vedute (Kartenblatt Nr. 37, Abb. Nr. 53).

Textblätter

Abb. Nr. 3: Bronze-Siegelstock des Marktfleckens Kladno aus dem Jahre 1648, Umschreibung: *SIGILLVM OPIDI CLADNENSIS Ao 1648*. In Kapitalschrift geschrieben. Durchschnitt 35 mm. Staatliches Gebietsarchiv Prag – Staatliches Bezirksarchiv in Kladno, Sign. SbPR K 1. Foto Pavel Vychodil. Beschreibung: Im Siegelfeld mit Lorbeerkranz umrahmt ist das Wappen von Kladno. Der älteste erhalten gebliebene Siegelstock ist in der linken Hälfte von oben herunter gesprungen. Die bronzene Scheibe mit einem flachen Halter ist in einen einfach geschnitzten birnenförmigen Griff mit der Höhe von 122 mm eingesetzt.

Abb. Nr. 4: Verbessertes Wappen der Stadt Kladno nach dem Privileg von Franz Josef I. vom 29. Mai 1898, womit Kladno zur königlichen Bergstadt erhoben wurde. Die kostspielige Adjustierung stammt aus dem Jahre 1914. Staatliches Gebietsarchiv Prag – Staatliches Bezirksarchiv in Kladno, AM Kladno, unbearbeitet. Foto Pavel Vychodil.

Abb. Nr. 5a–b: In Masse nachvollzogene obere Feste in Kladno (14. Jahrhundert) und in Masse nachvollzogenes Renaissanceschloss in Kladno (16. Jahrhundert). Die Modelle fertigte J. Horký aufgrund Nachforschungen von P. Chotěbor und Z. Kuchyňka an. Sládečkově vlastivědné muzeum in Kladno, Ausstellung. Foto Jaroslav Vyšín.

Abb. Nr. 6: Grundriss des Renaissance-Erdgeschosses in Kladno mit eingezeichnetem ursprünglichen Wassergraben, auf dem Plan aus den 20er- bis 30erjahren des 18. Jahrhunderts. *Grundt-Abriß zu Glattna, wie er anjetzo steht*; auf der Rückseite (handschriftlich im 18. Jh.) *Kladner Schloß Abriß*. Verfasser nicht angeführt [Kilian Ignatz Dientzenhofer], handschriftlicher Plan, koloriert. Graphischer Maßstab in Prager Ellen, Höhe 495 mm, Breite 330 mm. Nationalbibliothek Prag – Abteilung für Handschriften und alte Drucke. Karten- und Plänekonvolut

des Klosters Břevnov (ohne Signatur). Foto Eva Hodíková. Aufgrund dieses und weiterer Pläne (höchstwahrscheinlich von Dientzenhofer), die im Zusammenhang mit dem Umbau des Schlosses von Kladno im Barockstil entstanden, bestätigte sich endgültig, dass die obere Feste auf der Stelle des Schlosses aus der Renaissance und später aus dem Barock stand und dass die Grundmauern heute im östlichen und nördlichen Schlossflügel einbezogen sind.

Karte Nr. 1: Kladno und Umgebung auf der Karte von Böhmen nach Paul Aretin von Ehrenfeld (nach 1619). *Bohemia*. Verfasser und Kartenstecher unbekannt. Kupferstich, Maßstab [1 : 675 000], Höhe 410 mm, Breite 542 mm, Ausschnitt. Kartensammlung des Historischen Instituts der Akademie der Wissenschaften der ČR, v. v. i., Sign. VII/1/B–1100. Scan Robert Šimůnek. Die Karte stammt aus einem nicht näher bestimmten niederländischen Atlas, der sehr wahrscheinlich in der ersten Hälfte der 20erjahre des 17. Jahrhunderts veröffentlicht wurde (der historisch-topographische Exkurs auf der Rückseite der Karte mit der Überschrift „*Het Koninkrijk Bohemen*“ endet mit dem Bestieg von Ferdinand II. auf den Thron) und stellt somit eine frühe „Kopie“ der Karte von Aretin dar, deren Original nicht erhalten geblieben ist und die erst in abgeänderter Ausgabe von Daniel Vusin (1665) bekannt ist.

Abb. Nr. 7: Ideale Nachvollziehung des Marktfleckens Kladno im 17. Jahrhundert. *Kladno za časů panů Žďárských ze Žďáru od roku 1543–1670*. Zeichnung von Karel Springler aus dem Jahre 1880 in Kopie von Mořic Kawinek aus dem Jahre 1902. Höhe 167 mm, Breite 233 mm. Sládečkově vlastivědné muzeum in Kladno, Sign. MG 145. Foto Pavel Vychodil. K. Springler schuf diese Rekonstruktionszeichnung als Illustration zum Aufsatz von MOTTL, Josef: Kladno za panů Žďárských ze Žďáru (Od r. 1543–1670). In: Výroční zpráva českých měšťanských i obecných škol na Kladně za školní rok 1879–1880, Prag, ohne Datierung, S. 3–25. Gegenüber der Reproduktion in diesem Jahresbericht sind auf Kawineks Kopie den Häusern keine Nummern beigefügt, die sich zu der zuständigen Stelle in Motils Text beziehen.

Abb. Nr. 8: Säule mit Immaculata und Heiligenfiguren am Marktplatz in Kladno, Werk von Karel Josef Hiernle aus den Jahren 1739–1741. Stich von Antonin Birckhart nach der Zeichnung von Josef Dietzler, anlässlich der Statuenweihe am 22. Juli 1741 und zum ewigen Gedächtnis an dieses Ereignis angefertigt („*pro aeviterna rei memoria*“). Höhe 330 mm, Breite 210 mm. Sládečkově vlastivědné muzeum in Kladno, Sign. MG 78. Foto Pavel Vychodil. Es handelt sich nicht um die Darstellung der Säule in situ (sie ist auf dem Marktplatz von Kladno), sondern um ihre Abbildung in einer abstrakten Landschaft.

Abb. Nr. 9: Allegorie der Gerechtigkeit, ursprünglich wohl ein Bestandteil des Aushängeschildes des Kladnoer Rathauses, 18. Jahrhundert. *Insignia Opidi Kladnensis*. Malerei auf Holz, Höhe 1 270 mm, Breite 1 040 mm. Sládečkově vlastivědné muzeum in Kladno, Sign. MG 389. Foto Pavel Vychodil.

Abb. Nr. 10: Schloss in Kladno, 18.–19. Jahrhundert. Verfasser nicht angeführt, ohne Überschrift, undatiert – post quem ist der barocke Schlossumbau in die 30erjahre des 18. Jahrhunderts datiert. Federzeichnung, Höhe 82 mm, Breite 107 mm. Auf S. 55 der Handschrift von Abt Johann Nepomuk Ignatz Rotter in Břevnov über die Entwicklung und den aktuellen Klosterbesitzstand aus dem Jahre 1870 (Gut Kladno S. 55–56). Am Einband: „*Consignatio Possessionum antiquissimi in Bohemia Archisterii Břevnoviensis prope Pragam Ord. S. P. Benedicti*“, auf der Titelseite: „*Possessiones Archisterii Břevnoviensis Ordinis S. P. Benedicti, Ejusdemque filiarum in Bohemia, Moravia et Silesia. Quae collegit et huic volumini inseruit Johannes Nep. Ignatius Rotter, O. S. B. Abbas Břevnoviensis. 1870*“. Nationalarchiv Prag, RB-B, Buch Nr. 136. Foto Martin Hrubeš. Die Zeichnung erfasst HORYNA, Mojmír: Stavebnici a stavitelé břevnovsko-broumovského kláštera v období baroka. In: Tisíc let benediktinského kláštera v Břevnově, Praha 1993, S. 77–129, hier S. 128, der sie in die Zeit kurz nach 1740 datiert, also kurz nach dem vollendeten Schlossumbau. Die Federzeichnung macht zwar einen archaischen Eindruck, es scheint jedoch, dass sie erst jüngerer Ursprungs ist, falls nicht sogar fast aus der Zeit, als die Handschrift entstand. Eine präzise Analyse des Aussehens von den dargestellten Bauwerken (nicht nur des Schlosses von Kladno, wo für die nähere Datierung kaum ein Merkmal gefunden werden kann) möchte wohl zu der Datierung der Federzeichnungen in der Handschrift mehr aussagen.

Abb. Nr. 11: [Kladno], Beinhaus(?) und Friedhofstor, um 1830. Autor Franz Nigryn(?) [die Unterschrift ist schwierig lesbar], ohne Titel und jedweder anderen Identifizierung, ohne Datierung (eine Hilfe ist der Vermerk auf der Rückseite mit der Jahreszahl 1827). Federzeichnung, koloriert (rechts beschädigt, ursprünglich wohl Bestandteil irgendwelcher Handschrift, wovon sie herausgerissen wurde). Graphischer Maßstab in Wiener Klaftern (W. K.), Höhe 258 mm, Breite 253 mm. Nationalarchiv Prag, RB-B, Karton 509, Fonds A/IV/5. Foto Martin Hrubeš. Von der Zeichnung selbst geht nicht hervor, zu welchem Standort und zu welchem Friedhof sie sich bezieht (zu Kladno beziehen wir sie wegen der Tatsache, da sie unter den Kladnensia des Fonds „Benediktini Břevnov“ aufbewahrt wird), doch ist wahrscheinlich, dass es sich um das Tor zum neuen Friedhof handelt, der 1831 auf der Stelle der heutigen Grünanlage Dvořákovy sady (Theater) angelegt wurde – wegen Mangel an Bildnachweisen zu diesem Friedhof kann jedoch die Richtigkeit nicht geprüft werden; um den Friedhof bei der Kapelle des hl. Florian handelt es sich offenbar nicht, wie der Vergleich mit dem Aussehen des Tores zu dem dortigen Friedhof zeigt, das auf Bělohávek's Zeichnung von 1846 festgehalten ist (siehe weiter Abb. Nr. 13).

Abb. Nr. 12: Blick in das Presbyterium der Pfarrkirche in Kladno 1842. Autor František Bělohávek. Federzeichnung, Höhe 335 mm, Breite 205 mm (Spiegel). Erzdekanalamt Kladno, Chronik A 5 (*Memorabilien-Zeit oder Gedenkbuch des Kladner Pfarrbezirkes, verlegt mit dem Jahre 1836*), zwischen den S. 202–203. Foto Pavel Vychodil. Der Verfasser hat schematisch sechs Grabsteine der Adelsfamilie Žďárský von Žďár dargestellt (und sie mit den Nummern I–VI bezeichnet). Der Grabstein Nr. I gehört Jiří Žďárský (†1574), Nr. II seiner Gattin Ludmila, geb. von Martinic (†1579), Nr. III Markéta von Rachmberk (†1587), Nr.